

ترجمه در نیم قرن اخیر

ترجمه از زبانهای اروپایی در ایران از تأسیس
دارالفنون آغاز شد و با گسترش صنعت چاپ و اعزام
محصلین ایرانی به خارج روبرو افزایش نهاد، لیکن
پس از کودتای سال ۱۳۰۷۹ که بساط حکومتی قاجار
آخرین سالهای عمر خود را می گذراند و بعد از تغییر
سلطنت توجه به اخذ علم و تکنیک غرب، سبب ازدیاد
ترجمه شد. در سال ۱۳۸۰ که اولین سال بعد از
کودتاست جمعاً ۴ کتاب در زمینه های ادبی،
بهداشت و تعلیم و تربیت به فارسی برگردانده شد.

پژوهشگاه علوم انسانی
پرتال جامع علوم انسانی

- اصول حفظ الصحة قابلیت جدید نوشته دکتر ماتیک
دومپس ترجمه دکتر مهذب السلطنه .
- راهنمای تربیت یا اصول تعلیم و تربیت از عمر
بیک مصری ترجمه حبیب الله آموزگار .
- علم کین از میخائیل شولوخوف روسی ترجمه ع.
قنبروف .
- آخرین خانواده امپراطوری روس از پیر ژیلیار

ترجمه دکتر غلامعلی صمصامی .

از سال ۲۴۸۰ به بعد تعداد ترجمه‌ها در زمینه‌های مختلف فزونی می‌گیرد . تعداد کتابهای ترجمه شده در طی ۵۵ سال (از ۲۴۸۰ تا ۲۵۳۴) در این بررسی که کاملاً بطور اجمالی صورت گرفته است براساس طبقه‌بندی دیوئی ارائه می‌شود :

با توجه به اینکه کتابهایی که از طرف مذاهب و احزاب غیر قانونی انتشار یافته و در فهرست نامه‌ها نیامده ، در این بررسی منظور نشده است .

چنانکه در جدولهای بعد نشان داده خواهد شد در دهه اول (۲۴۸۰ تا ۲۴۸۹ شاهنشاهی) جمعاً ۲۳۸ کتاب و در دهه دوم (۲۴۹۰ تا ۲۴۹۹ شاهنشاهی) ۳۷۵ کتاب در دهه سوم (۲۵۰۰ تا ۲۵۰۹ شاهنشاهی) ۹۴۹ کتاب در دهه چهارم (۲۵۱۰ تا ۲۵۱۹ شاهنشاهی) ۱۸۰۷ و در دهه پنجم (۲۵۲۰ تا ۲۵۲۹ شاهنشاهی) ۲۰۱۴ کتاب و در پنج سال اول دهه ششم (۲۵۳۰ تا ۲۵۳۴ شاهنشاهی) ۹۹۲ کتاب از زبانهای مختلف

به فارسی ترجمه و منتشر شده است .

در جدول شماره ۱ تعداد کتابهای ترجمه شده و درصد آنها در دهه اول مورد بررسی به تفکیک موضوع نشان داده می‌شود .

جدول شماره ۱

تعداد کتابهای ترجمه شده

در سالهای ۲۴۸۰ تا ۲۴۸۹ به تفکیک موضوع

موضوع	تعداد	درصد
جمع	۲۳۸	۱۰۰
کلیات	-	-
فلسفه و روانشناسی	۱۵	۶/۳۰
ادیان	۴۸	۲۰/۱۷
علوم اجتماعی	۱۸	۷/۵۶

همانطور که در جدول شماره يك آمده در این	۰/۴۲	۱	زبان‌شناسی
دهه بیشترین ترجمه در زمینه ادبی صورت گرفته که	۲/۱۰	۵	علوم خالص
شامل ترجمه متون، شعر، داستان و قصه می‌باشد با	۶/۷۲	۱۶	علوم عملی
درصدی برابر ۳۸/۶۶ و پس از آن ادیان قرار گرفته	۱/۲۶	۳	هنر
با ۲۰/۱۷ درصد و سپس تاریخ و جغرافیا با ۱۶/۸۱	۳۸/۶۶	۹۲	ادبیات
درصد	۱۶/۸۱	۴۰	تاریخ و جغرافیا

نام برخی از کتابهای ترجمه شده در زمینه ادبیات به ترتیب تاریخ انتشار

سال	مترجم	نویسنده	موضوع
۱۳۰۰ شمسی	ع. قنبر اوف	میخائیل شولوخوف	علم کین
» ۱۳۰۲	نصر الله فلسفی	موریس لبلان	دندان بپر
» ۱۳۰۳	محمود عرفان	همر	همر و ایلپاد
» ۱۳۰۵	حسن ناصر	ویکتور هو گو	گوژیشت نتر دام
» ۱۳۰۵	نصر الله فلسفی	ویکتور هو گو	بیچارگان
» ۱۳۰۵	ذبیح الله صفا	لامارتین	مرگ سقراط
» ۱۳۰۵	میرزا محمد خان بهادر	ویلیام شکسپیر	جولیوس قیصر
» ۱۳۰۶	نصر الله فلسفی	گوته	ورتر
» ۱۳۰۶	محمد سعیدی	آلفونس کار	ماکدولین
	حسینقلی بن غلامحسین		
» ۱۳۰۶	مستعان هوشی دربان	اوزن سو	یهودی سرگردان

» ۱۳۰۶	منصور انصاری	شمس العلماء پروفیسور شبلی نعمانی	شعر العجم
» ۱۳۰۷	سلطان حمید امیر سلیمانی	شکسپیر	شاهکارهای شکسپیر (ہاملت، رومیو و ژولیت، ماکبث)
» ۱۳۰۷	ضیائی دھخوارقانی	الکساندر دوما	شوالیہ دو مزون روز
- ۱۳۰۷	حسینقلی مستعان	ویکتور هوگو	بینوایان
» ۱۳۱۰			
» ۱۳۰۷	میرحسین شاہنگ	ژولورن	مسافرت به ماه
» ۱۳۰۷	رشید امانت	میشل زواگو	تریپولہ یا مقلد دربار شاہی
» ۱۳۰۷	گریگور یقیکیان	الکساندر پوشکین	دوبروسکی

نویسندگانی که در این دوره در زمینه ادبیات بیشتر مورد توجه مترجمان بوده‌اند عبارتند از: میشل زواگو در مرتبه اول که ده کتاب از او به ترجمه رسیده و سپس مورس لبنان در مرتبه دوم که ۹ کتاب از او ترجمه شده و ویکتور هوگو در مرتبه سوم که ۵ کتاب از او ترجمه شده است.

نام برخی از کتابهای ترجمه شده در زمینه ادیان به ترتیب تاریخ

سال	مترجم	نویسنده	موضوع
۱۳۰۲ شمسی	دکتر متین دفتری، علی معتمدی، نصرالله انتظام	دکتر محمد مصدق	مدارک حقوق اسلامی و وصیت در مذهب شیعه
» ۱۳۰۵	پوردادود	-	گاتھا (سرودهای مقدس حضرت سپنتمان زردشت)

- سراج الشيعه في آداب الشريعه -
- » ۱۳۰۵ حاج شيخ عبدالله بن محمد حسن مامقاني
- » ۱۳۰۶ تفسير رساله پولس وويليام ميلر
رسول بهروميان
- » ۱۳۰۷ امان الله بهي
- » ۱۳۰۹ روح مسيح آندرو موراي
اسلام، افكار واندیشه‌ها كنت هنري دوکاستري
- حاج ميرسيد محمد فاطمي قمي

در اين دهه بيشترين كتاب ترجمه شده در زمينه اديان مربوط به دين اسلام و سپس مربوط به مسيحيت مي باشد .

نام برخي از كتابهاي ترجمه شده در زمينه تاريخ و جغرافيا به ترتيب تاريخ انتشار

سال	مترجم	نويسنده	موضوع
۱۳۰۶ شمسي	نصر الله فلسفي و احمد بيرشاك	كريستين سن	قباد و ظهور مزدك
» ۱۳۰۹	شرف الدين قهرمانی	ن . پ . مانتوف	حکومت تزار و محمد علی ن . پ . مانتوف
» ۱۳۰۹	سيد صادق حسيني	احمد رفيق	مقدمه تاريخ عمومي
» ۱۳۰۹	عبد الحسين هژير	آلبرماله و ژول ايزاك	تاريخ ملل مشرق ويونان
- ۱۳۰۶	يمين الدوله نشاط	فليكس داهن	افسانه گتها يا تاريخ ژرمن
» ۱۳۰۹	و ابراهيم نشاط		و روم (۷ جلد)

در اين دهه درباره مسائل جغرافيايي كتابي ترجمه نشده و بيشترين ترجمه ها مربوط به تاريخ بوده است .

۲۰/۲۷	۷۶	ادبیان
۹/۰۸	۳۴	علوم اجتماعی
۰/۰۳	۲	زبان‌شناسی
۱/۶۰	۶	علوم خالص
۷/۷۳	۲۹	علوم عملی
۰/۰۳	۲	هنر
۳۰/۴۰	۱۱۴	ادبیات
۱۶	۶۰	تاریخ و جغرافیا

در دهه دوم ۲۴۹۰ تا ۲۴۹۹ شاهنشاهی مجموعاً ۳۷۵ کتاب از زبانهای مختلف به فارسی ترجمه و منتشر شده است که تعداد ترجمه‌ها نسبت به دهه اول ۱۳۷ جلد افزایش داشته است. در جدول شماره ۲ تعداد کتابهای ترجمه شده و درصد آنها در دهه دوم مورد بررسی به تفکیک موضوع نشان داده می‌شود:

جدول شماره ۲

موضوع	تعداد	درصد
تعداد کتابهای ترجمه شده در سالهای ۲۴۹۰ تا ۲۴۹۹		
به تفکیک موضوع		
جمع	۳۷۵	۱۰۰
کلیات	۲	۰/۰۳
فلسفه و روانشناسی	۵۰	۱۳/۳۳

در این دهه چون دهه اول بیشترین ترجمه‌ها در زمینه ادبیات صورت گرفته با درصدی برابر ۳۰/۴۰ و پس از آن ادبیان با ۲۰/۲۷ درصد در مرتبه دوم و تاریخ و جغرافیا در مرتبه سوم با درصدی برابر ۱۶ قرار گرفته است.

با توجه به اینکه در این دوره کتابهای فلسفه و روانشناسی نیز مورد توجه مترجمان قرار گرفته و ۵۰ کتاب در این زمینه به ترجمه رسیده است.

روشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رتال جامع علوم انسانی

نام برخی از کتابهای ترجمه شده در زمینه ادبیات به ترتیب تاریخ انتشار

موضوع	نویسنده	مترجم	سال
کمین گاه مرگ	میشل زواگو	رشید امانت	۱۳۱۰ شمسی
دختر سلطان	آلکساندر پوشکین	پرویز ناتل خانلری	۱۳۱۰ »
زندانیان	ماکسیم گورکی	عباس خلیلی	۱۳۱۰ »

» ۱۳۱۲	غلامعلی وحید مازندرانی	لئون تولستوی	رستاخیز
» ۱۳۱۴	رشید یاسمی	—	ارداویرافنامه (از زبان پهلوی)
» ۱۳۱۴	علی اکبر بحیری	آلفونس لامارتین	ترانه‌های دل
» ۱۳۱۵	حسین کیهانی	هریت بیچراستو	کلبه عمو تم
» ۱۳۱۶	رشید یاسمی	ادوارد براون	تاریخ ادبیات ایران (از صفویه تا مشروطیت)
» ۱۳۱۶	جلال‌الدین همائی	بهاء‌الدین ولد	ولدنامه
» ۱۳۱۶	محمد قاضی	سروانتس	دن کیشوت
» ۱۳۱۶	شجاع‌الدین شفا	شاتو بریان	رنه
» ۱۳۱۶	احمد بهمنیار کرمانی	شکسپیر	تاجر ونیسی
» ۱۳۱۷	عباس بنی‌صدر	گوته	فاوست
» ۱۳۱۷	فخر داعی گیلانی	دانیل دوفو	روبن سن کروزو
» ۱۳۱۸	مصطفی رحیمی	میلتون	بهشت گمشده
» ۱۳۱۸	اسکندر میرزا اسکندری	آلکساندر دوما	کنت دو مونت کریستو
» ۱۳۱۸	فواد رسام	موریس دو کیرا	تیر باران شده سپیده دم
» ۱۳۱۸	محمود پورشالچی	آنا تول فرانس	زنبق سرخ
» ۱۳۱۹	صادق هدایت و حسن قائمیان	فرانتز کافکا	مسخ و گراکوس شکارچی
» ۱۳۱۹	رحیم نامور	بوریس ساخالوف	هدف زندگی

گاه علوم انسانی و مطالعات
رتال جامع علوم انسانی

زیدان هرکدام با سه کتاب و شکسپیر ، پوشکین ،
آلکساندر دوما و شاتو بریان هر کدام با دو کتاب .

در این دهه نیز بیشترین ترجمه‌ها در زمینه
ادبیات از داستانهای میشل زواگو صورت گرفته
(۵ کتاب) و سپس تولستوی ، لامارتین و جرجی

نام برخی از کتابهای ترجمه شده در زمینه ادیان به ترتیب تاریخ انتشار

سال	مترجم	نویسنده	موضوع
۱۳۱۲ شمسی	ابو عبدالله زنجانی	توماس کارلایل	تاریخ حیات پیغمبر
» ۱۳۱۲	اسماعیل حقی	گوستاو لوبون	قصه پیشینیان
۱۳۱۵ -	شیخ محمد هادی بن	—	عهدنامه مالک اشتر
» ۱۳۱۶	حسین بیرجندی		
» ۱۳۱۷	رحیم نامور	میراث بھی برای مسیحیان جان الدر	میراث بھی برای مسیحیان
» ۱۳۱۸	محمد نجفی زنجانی	محمد فرید وجدی	اسلام در عصر دانش
» ۱۳۱۸	ابوالقاسم پاینده	حسن ابراهیم حسن	تاریخ سیاسی اسلام
» ۱۳۱۹	ضیاءالدین دری	شیخ الرئیس ابوعلی سینا	رساله ترغیب بردعاه

نام برخی از کتابهای ترجمه شده در زمینه تاریخ و جغرافیا به ترتیب تاریخ انتشار

سال	مترجم	نویسنده	موضوع
۱۳۱۰ شمسی	رحیم نامور	ویل دورانت	اختناق هندوستان
۱۳۱۰ -	رشید یاسمی ، عبدالحسین	آلبر ماله و ژول آیزاک	تاریخ اروپا
» ۱۳۱۳	هژیر ، حسین فرهودی		
» ۱۳۱۲	حسین سعادت نوری	سررسی سایکس	تاریخ مختصر ایران
» ۱۳۱۳	رشید یاسمی	هارولد لمب	چنگیز خان
» ۱۳۱۴	مجتبی مینوی	آرتور کریستین سن	شاهنشاهی ساسانیان
» ۱۳۱۷	رشید یاسمی		
» ۱۳۱۵	عبدالحسین سپنتا	بلسار	ایران و اهمیت آن
			در ترقی تمدن بشر
» ۱۳۱۹	ابوالقاسم پاینده	چرا فرانسه شکست خورد آندره موروا	چرا فرانسه شکست خورد

نام برخی از کتابهای ترجمه شده در زمینه فلسفه و روانشناسی به ترتیب تاریخ انتشار

سال	مترجم	نویسنده	موضوع
۱۳۱۰ شمسی	رضاقلی رفیع الملک صمصامی مهاجر	گابریل دولان	عود ارواح
» ۱۳۱۱	ربیع مشفق همدانی	آرتور شوپنهاور	فلسفه عشق
» ۱۳۱۵	محمدباقر هوشیار شیرازی	آلبر هوت	تحقیق دقیق در شخصیت انسان
» ۱۳۱۶	محمد معین	علی الحارم و مصطفی امین	روانشناسی تربیتی
» ۱۳۱۷	علی دشتستانی	ا. س. راپوپورت	اصول فلسفه جدید
» ۱۳۱۷	محمدباقر هوشیار شیرازی	پروفیسور ترمان	روانشناسی علمی (سنجش هوش)
» ۱۳۱۹	مهرانگیز منوچهریان	-	روانشناسی از نظر پرورش کودکان
» ۱۳۱۹	عباس شوقی	ت. ج. دی پور	تاریخ فلسفه در اسلام
» ۱۳۱۶	تعبیر رویا	در این دهه رسالات مختلف ابن سینا در فلسفه	
» ۱۳۱۸	رساله فیض الهی	و علم النفس توسط مترجمان مختلف به فارسی	
» ۱۳۱۸	رساله عشق و چند رساله دیگر.	برگردانده شد از جمله:	
دردهه سوم ۲۵۰۰ تا ۲۵۰۹ شاهشاهی جمعا			
۹۴۹ کتاب از زبانهای مختلف به زبان فارسی		۱۳۱۱ شمسی	رساله جبر و اختیار
برگردانده شد و در جدول شماره ۳ تعداد کتابهای		» ۱۳۱۵	رساله نفس
ترجمه شده و درصد آنها در دهه سوم مورد بررسی		» ۱۳۱۶	فن سماع طبیعی آسمان و جهان
به تفکیک موضوع نشان داده می شود.			کون و فساد

جدول شماره ۳

علوم عملی	۴۳	۴/۵۳
هنر	۱۵	۱/۵۸
ادبیات	۴۱۴	۴۳/۶۲
تاریخ و جغرافیا	۱۰۲	۱۰/۷۵

تعداد کتابهای ترجمه شده در سالهای ۲۵۰۰ تا ۲۵۰۹
به تفکیک موضوع

موضوع	تعداد	درصد
جمع	۹۴۹	۱۰۰
کلیات	۲	۰/۲۱
فلسفه و روانشناسی	۸۰	۸/۴۳
ادیان	۱۵۶	۱۶/۴۴
علوم اجتماعی	۱۱۵	۱۲/۱۲
زبان شناسی	۴	۰/۴۲
علوم خالص	۱۸	۱/۹۰

همانطور که در جدول شماره ۳ منعکس است جمع کتابهای ترجمه شده در دهه سوم ۹۴۹ کتاب است که کتابهای ترجمه شده در زمینه ادبیات با درصد ۴۳/۶۲ همچنان در صدر و پس از آن ادیان با ۱۶/۴۴ درصد در مرتبه دوم و تاریخ و جغرافیا با ۱۰/۷۵ درصد در مرتبه سوم قرار دارند.

در این دوره به ترجمه کتابهایی در زمینه علوم اجتماعی نسبت به دوره‌های قبل توجه بیشتری میشود و درصدی برابر با ۱۲/۱۲ را به خود اختصاص می‌دهد.

نام برخی از کتابهای ترجمه شده در زمینه ادبیات به ترتیب تاریخ انتشار

موضوع	نویسنده	مترجم	سال
خوابهای شهرزاد	طه حسین	حاج میرزا حسین خلیلی	۱۳۲۳ شمسی
نخستین مردیکه دور کرده زمین گردش کرد	استفان زوایگ	ذبیح‌الله منصوری	» ۱۳۲۳
چنبر مار	فرانسوا موریاک	جواد صدر	» ۱۳۲۳
مادر	ماکسیم گورکی	علی اصغر سروش	» ۱۳۲۳

» ۱۳۲۴	ع . پاشائی	رابیندرانات تاگور	نیلوفر عشق
» ۱۳۲۴	کاظم عمادی	آنا تول فرانس	خدایان تشنه‌اند
» ۱۳۲۵	محمود پور شالچی	امیل زولا	انسان وحشی
» ۱۳۲۵	کریم کشاورز	لر ماتف	پلا
» ۱۳۲۶	علی اصغر حکمت	شکسپیر	پنج درام از شکسپیر
» ۱۳۲۶	هاشم کاشف	فریدریش شیلر	ویلهم تل
» ۱۳۲۶	حسن قائمیان	کارل چابک	کارخانه مطلق‌سازی
» ۱۳۲۷	عبدالله توکل ، رضا سید حسینی	آندره ژید	در تنگ
» ۱۳۲۷	مسعود کریمی	الکساندر پوشکین	بی‌بی پیک
» ۱۳۲۷	محمود پور شالچی	گوستاو فلوبر	مادام بواری
» ۱۳۲۷	مصطفی فرزانه	ژان پل سارتر	دوزخ
» ۱۳۲۷	جمشید صفا	مارک تواین	تام سایر
» ۱۳۲۷	رضا مشایخی	اسکار وایلد	تصویر دوربین‌گری
» ۱۳۲۸	جعفر محجوب	جان اشتاین بک	انتقام مروارید
» ۱۳۲۸	عبدالله توکل	اونوره دو بالزاک	اوژنی گراند
» ۱۳۲۸	محمد رضا عسکری	داستایوسکی	جنایت و کیفر
» ۱۳۲۸	عباس باقری	ایوان تورگنیف	آدم زیادی
» ۱۳۲۸	شجاع‌الدین شفا	گوته	دیوان شرقی
» ۱۳۲۸	مصطفی فرزانه	ن . و . گوگول	یادداشت‌های یک دیوانه
» ۱۳۲۹	ع . کارن	همینگوی	خورشید همچنان می‌درخشد

و سپس ماکسیم گورکی (۱۰ کتاب) و آنا تول فرانس (۸ کتاب) .

در این دهه در زمینه ادبیات بیشترین کتابهای ترجمه شده از آثار استنفران زوایک است (۱۶ کتاب)

نام برخی کتابهای ترجمه شده در زمینه ادیان به ترتیب تاریخ انتشار

سال	مترجم	نویسنده	موضوع
شمسی ۱۳۲۰	شیخ محمدحسین فاضل تونی	-	آیات منتخبه قرآن ونهیج البلاغه
» ۱۳۲۴	محمدحسین استخر شیرازی	قدری حافظ طوفان	فرهنگ اسلامی و بزرگترین دانشمندان اسلام
» ۱۳۲۴	محمد تقی دانش پژوه	شیخ مفید	نکت الاعتقادیه
» ۱۳۲۵	محمد تقی دانش پژوه	شیخ صدوق ابن بابویه قمی	ترجمه مصادقه الاحوان
» ۱۳۲۶	ابوالقاسم فیضی	ژوزف مالک کاپ	عظمت مسلمین در اسپانیا
» ۱۳۲۶	فخرالدین طباطبائی	استانیسلاس گویارد	تمدن و امپراطوری اسلام
» ۱۳۲۶	عباس باقری	س. فرودت	مذهب در اتحاد جماهیر شوروی

در این دهه جزوات کوچکی نیز درباره مسیحیت ترجمه شده است.

نام برخی از کتابهای ترجمه شده در تاریخ و جغرافیا به ترتیب تاریخ انتشار

سال	مترجم	نویسنده	موضوع
شمسی ۱۳۲۲	کاظم صدر ، جواد صدر	ایران آلبر روزمز و لاپرا اول	تاریخ سیاست خارجی ایران
» ۱۳۲۳	سید محمد تقی فخر داعی	سرپرسی سایکس	تاریخ ایران
» ۱۳۲۳	احمد فرامرزی	رمزی مبور	تاریخ جنگ سیاسی بین المللی
» ۱۳۲۴	عبدالله توکل	رمزی مبور	از انگلستان دیدن کنیم
» ۱۳۲۴	وحید مازندرانی	هربرت فیشر	تاریخ اروپا از انقلاب کبیر
» ۱۳۲۸	فتح الله ثقفی	ژرژ دو باریه	فرانسه تا ظهور هیتلر
» ۱۳۲۹	اردشیر نیکپور	لوئی رولو	تاریخ چین جدید
			تاریخ دیپلماسی

نام برخی از کتابهای ترجمه شده در زمینه علوم اجتماعی به ترتیب تاریخ انتشار

سال	مترجم	نویسنده	موضوع
۱۳۲۰ شمسی	حسن ارسنجانی	منتسکیو	نامه های ایرانی
» ۱۳۲۱	محمد عباسی	کارل مارکس ، فردریک انگلس	مانیفست - بیانیه حزب کمونیزست
» ۱۳۲۱	قدرت الله مشیری	محمد مسعود «عرب»	دستور رستگاری
» ۱۳۲۳	محمد عباسی	کارل مارکس	کاپیتال
» ۱۳۲۳	رضا آذرخی	کارل مارکس	فرمانفرمائی بریتانیای کبیر در هندوستان
» ۱۳۲۴	غلامحسین زیرک زاده	ژان ژاک روسو	قرارداد اجتماعی
» ۱۳۲۷	م . بابک	میشل سدیرس و آلبرت پرن	انقلاب و ضدانقلاب
» ۱۳۲۷	فتح الله والا	استوارت میل	بردگی زنان

ژوبشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پرتال جامع علوم انسانی

جمعاً ۱۸۰۷ کتاب از زبانهای مختلف در زمینه های گوناگون به ترجمه رسیده که در جدول شماره ۴ تعداد کتابهای ترجمه شده و درصد آنها در دهه مورد بررسی نشان داده می شود .

در این دهه بیشترین کتابهایی که در زمینه علوم اجتماعی به زبان فارسی ترجمه شده راجع به مسائل مربوط به حزب کمونیست ، انقلاب اکتبر در روسیه شوروی و عقاید مارکس و انگلس بوده است .
در دهه چهارم ۲۵۱۰ تا ۲۵۱۹ شاهنشاهی

جدول شماره ۴

۳/۲۱	۵۸	علوم عملی
۱/۶۰	۲۹	هنر
۵۳/۰۸	۹۵۹	ادبیات
۱۳/۲۳	۲۳۹	تاریخ و جغرافیا

تعداد کتابهای ترجمه شده در سالیهای
۲۵۱۰ تا ۲۵۱۹ به تفکیک موضوع

موضوع	تعداد	درصد
جمع کلیات	۱۸۰۷	۱۰۰
فلسفه و روانشناسی	۵	۰/۲۸
ادیان	۱۵۲	۸/۴۱
علوم اجتماعی	۱۴۱	۷/۸۰
زبان‌شناسی	۱۵۹	۸/۸۰
علوم خالص	۱۰	۰/۵۵
	۵۵	۳/۰۴

نام برخی از کتابهای ترجمه شده در زمینه ادبیات به ترتیب تاریخ انتشار

موضوع	نویسنده	مترجم	سال
جنگ و صلح	تولستوی	ابن نورالله	۱۳۳۰ شمسی
دن آرام	میخائیل شولوخوف	احمد صادق	» ۱۳۳۰
در اعماق اجتماع	ماکسیم گورکی	عبدالحسین نوشین	» ۱۳۳۰
پاشنه آهنین	جک لندن	م. صیحدم	» ۱۳۳۱
دستهای آلوده	ژان پل سارتر	جلال آل احمد	» ۱۳۳۱
خرمگس	اتل لیلیان وینچ	داریوش همایون	» ۱۳۳۲
قصیده عینیه	شیخ الرئیس ابوعلی سینا	ضیاء الدین دری	» ۱۳۳۲

» ۱۳۳۳	محمد سعیدی	ویکتور هوگو	آخرین روز يك محكوم
» ۱۳۳۴	پرویز داریوش	جان اشتاین باک	چمنزارهای بهشت
» ۱۳۳۵	مهرداد مهرین	داستا پیوسکی	خاطرات خانۀ اموات
» ۱۳۳۵	مهدی اسفندیاری	فرانسواز ساگان	سلام برغم
» ۱۳۳۷	محمد قاضی	ایوان اولیراخت	تاریکترین زندان
» ۱۳۳۸	علی اصغر خبره زاده	بوریس پاسترناک	دکتر ژيو او گو
» ۱۳۳۹	ض - فروشانی	شولوخف	سر نوشت يك انسان

در این دهه بیشترین ترجمه‌ها از روی آثار جک لندن صورت می‌گیرد (۱۲ کتاب) و سپس ماکسیم گورکی (۱۰ کتاب) و در مرتبه سوم استفان ژوایک و ویکتور هوگو (هریک ۹ کتاب).

نام برخی از کتابهای ترجمه شده در زمینه علوم اجتماعی به ترتیب تاریخ انتشار

سال	مترجم	نویسنده	موضوع
۱۳۳۰ شمسی	نوذیر	سیمونوف	چین که می‌جنگد
» ۱۳۳۰	م. باک	ماؤتسه توئنگ	دمکراسی نوین
» ۱۳۳۰	ناصر وثوقی	میلوان جیلاس	راههای نوین سوسیالیسم
» ۱۳۳۱	علیقلی بیانی	برتراند راسل	رام کردن قدرت
» ۱۳۳۲	علی محمد طباطبائی ذوالمجد	کلود دوپاگیه	مقدمه تئوری کلی و فلسفه حقوق
» ۱۳۳۵	احمد توکلی	هارولد نیکن	دیپلماسی
» ۱۳۳۶	جواد واحدی	ژرژ ولدکیو	تاریخ فلسفه حقوق
» ۱۳۳۷	ناصرالدین شاه حسینی	کریستیان بازتلمه	زن در حقوق ساسانی
» ۱۳۳۸	حسین فرهودی	نورمن بوکانان ، هوارد ایس	راههای پیشرفت اقتصادی

بخش مهم کتابهای ترجمه شده در زمینه علوم اجتماعی در این دهه کتابهایی است که به جانب‌داری یا انتقاد از مسائل ایدئولوژیکی پرداخته‌اند و این کتابها غالباً از طرف احزاب منتشر شده‌اند.

نام برخی از کتابهای ترجمه شده در زمینه فلسفه و روانشناسی به ترتیب تاریخ انتشار

سال	مترجم	نویسنده	موضوع
۱۳۳۱ شمسی	محمود پورشالچی	ژان ژاک روسو	تفکرات تنهایی
» ۱۳۳۱	مهدی غروی	آندره تریدن	پسیک آنالیز و عشق
» ۱۳۳۱	بدرالدین کتابی	پیر ژانه	اخلاق
» ۱۳۳۲	اشرف پورباقر	فولکیه	اگرستانسیالیسم
» ۱۳۳۲	سید محمد حجازی	زنگموند فروید	رویا
» ۱۳۳۲	ربیع مشفق همدانی	ادوارد استرکر، کنت آپل، جون آپل	روانشناسی برای همه
» ۱۳۳۳	مرتضی طلوعی	برتراند راسل	مفهوم نسبت انشتین و نتایج فلسفی آن
» ۱۳۳۴	رضا مشایخی	افلاطون	جمهوریت
» ۱۳۳۵	متوجه کبزرگمهر	جان لاک	رساله درباره فهم انسانی
» ۱۳۳۶	عباس زریاب خوئی	ویل دورانت	تاریخ فلسفه
» ۱۳۳۸	عبدالحسین نیک گهر	فلیسین شاله	متافیزیک یا فلسفه اولی
» ۱۳۳۹	احمد اردوبادی	برتراند راسل	مسائل فلسفی
۱۳۳۰ شمسی	روانشناسی یا علم النفس	درباره دهه به مناسبت هزاره ابوعلی سینا رسالات	زیادتی از شیخ الرئیس ابوعلی سینا توسط مترجمان مختلف به فارسی برگردانده شده است از جمله :
» ۱۳۳۲	اقسام علوم عقلیه		
» ۱۳۳۲	راهنمای حکمت		
» ۱۳۳۲	اشارات و تنبیهات		

پرتال جامع علوم انسانی
شهرستان گاه علوم انسانی و مطالعات

ادبیات	۱۲۴۵	۶۱/۸۳
تاریخ و جغرافیا	۷۲	۳/۵۷

همانطور که در جدول شماره ۵ منعکس است در دهه پنجم بیشترین ترجمه‌ها در زمینه ادبیات صورت گرفته با درصدی برابر ۶۱/۸۳ (بیشترین درصد در تمام پنج دهه مورد بررسی) و پس از آن ادیان با ۹/۶۳ درصد و علوم و علوم عملی با ۶/۶۵ درصد.

نام برخی از کتابهای ترجمه شده در زمینه ادبیات

پس از ابوعلی سینا در این دهه بیشترین ترجمه‌ها در زمینه فلسفه از آثار افلاطون صورت می‌گیرد که از جمله متن‌های ترجمه‌شده از افلاطون عبارتند از:

دانائی - شارمیدس
فن سخنوری - گرگیاس
محاکنه سقراط - آپولوژی

در دهه پنجم ۲۵۲۰ تا ۲۵۲۹ شاهنشاهی جمعاً ۲۰۱۴ کتاب از زبانهای مختلف در زمینه‌های گوناگون به ترجمه رسیده که در جدول شماره ۵ تعداد کتابهای ترجمه شده و درصد آنها در دهه مورد بررسی نشان داده می‌شود.

جدول شماره ۵

تعداد کتابهای ترجمه‌شده در سالهای ۲۵۲۰ تا ۲۵۲۹ به تفکیک موضوع

موضوع	تعداد	درصد
جمع	۲۰۱۴	۱۰۰
کلیات	۱۸	۰/۸۹
فلسفه و روانشناسی	۹۵	۴/۷۲
ادیان	۱۹۴	۹/۶۳
علوم اجتماعی	۱۲۷	۶/۳۱
زبان‌شناسی	۱۲	۰/۶۰
علوم خالص	۱۰۲	۵/۰۶
علوم عملی	۱۳۴	۶/۶۵
هنر	۱۵	۰/۷۴

موضوع	نویسنده	مترجم
تصویر ژنی	رابرت ناتان	شهناز شهنواز
دور ماه	ژول ورن	اردشیر نیکپور
شاهزاده خوشبخت	اسکار وایلد	حمید حقیقت
رتج و سرمستی کوتاه‌تر از یک آه	ایروینگ استون	پرویز داریوش نیر ضیاء
نام گستر	انوره دوبوازاک	رضا عقیلی
گرگ بیابان	هرمان هسه	کیکاوس جهاننداری
دوقلوهای عجیب مارک تواین	احمد قاضی	احمد قاضی
کالیگولا	آلبر کامو	ابوالحسن نجفی
نامه‌های ازبکن	پرل باک	بهمن فرزانه
قصه‌های بابام	ارسکین کالدول	احمد شاملو
دایره گچی	برتولت برشت	حمید سمندریان
دختر تنها	ادنا اوبراین	بهمن فرزانه

نام برخی از کتابهای ترجمه شده در زمینه ادیان

موضوع	نویسنده	مترجم
رهنمای گمراهان	محمد غزالی	مهدی فولادوند
ترجمه کلیات	حاج شیخ عباس	حاج رسول هاشمی
مفاتیح الجنان	قمی	رفسنجانی
نقش اسلام	مارکوس	مریم جمیله
در برابر غرب	غارگریت	حاج سید غلامرضا سعیدی
حکومت اسلامی	-	داود رسائی

موضوع	نویسنده	مترجم
از نظر ابن خلدون	-	مهدی الهی قمشه‌ای
صحیفه سجاده	-	محمد مجتهدی
عتاید و تعالیم	محمد رضا مظفر	شستری
شبهه	-	سردار مکان
مقدمه‌ای بر دین پ. م. و. ویلیام	-	شکسین
سیکها	-	دیانت زردشتی
دیانت زردشتی	پرفسور کای بار، فریدون وهمن	پرفسور ج. ب. بوسین

موضوع	نویسنده	مترجم
تفسیر اوغنا	جیمس، دارمستر موسی جوان	ادوین بکر
و ترجمه گانها	-	-
فروغ بی پایان (داستان زندگی مسیح)	-	-
دعای مسیحی	رابرت وایلدنر	-
محمد پیغمبری	کستان ویرژیل ذبیح الله منصوروی	-
که باید از نو شناخت	گئورگیو	-

موضوع	نویسنده	مترجم
افعی درمشت	هر وه بازن	فرامرز برزگر
تهنگ سفید	هرمان ملویل	محمد رضا جعفری
دیوار	زان پل سارتر	پرویز شکبیا
کلبه عمو تم	هریت بیچراستو	محمد علی شیرازی
ماشین اندیشه نگار	آندره موروا	منیژه کیافر

در این دهه نسبت به ادبیات کودکان توجه زیادی شد کتابهای بسیاری در این زمینه از نویسندگان سراسر دنیا برای کودکان به فارسی برگردانده شد.

نام برخی از کتابهای ترجمه شده برای کودکان

موضوع	نویسنده	مترجم
شاهزاده و مرغ آتشین	هما زاهدی	همایون
افسانه‌های سرخ‌پوستان	هان فوره سلتر	اردشیر نیکپور
نیم‌وجبی	اولین کینلد	احسان
گر به مهر بان	گرین هربرت وان کیوان	احسان
گیس گلابتون	دوروتی ویلر	احسان
وسه خرس	-	-
سیندرلا	دیگ برولا	سپیده
قصه‌های آندرسن	هانس کریستین	روحی ارباب
فانوس فرسوده	هانس کریستین	اردشیر نیکپور
آندرسن	آندرسن	-

جدول شماره ۶

تعداد کتابهای ترجمه شده در پنج

دهه دوم		دهه اول		موضوع
درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۱۰۰	۳۷۵	۱۰۰	۲۳۸	جمع
۰/۵۳	۲	-	-	کلیات
۱۳/۳۳	۵۰	۶/۳۰	۱۵	فلسفه و روانشناسی
۲۰/۲۷	۷۶	۲۰/۱۷	۴۸	ادیان
۹/۰۸	۳۴	۷/۵۶	۱۸	علوم اجتماعی
۰/۵۳	۲	۰/۴۲	۱	زبان‌شناسی
۱/۶۰	۶	۲/۱۰	۵	علوم خالص و پزشکی و کشاورزی و مطالعات انسانی
۷/۷۳	۲۹	۶/۷۲	۱۶	علوم عملی و مطالعات انسانی
۰/۵۳	۲	۱/۲۶	۳	هنر
۳۰/۴۰	۱۱۴	۳۸/۶۶	۹۲	ادبیات
۱۶	۶۰	۱۶/۸۱	۴۰	تاریخ و جغرافیا

دهه مورد بررسی به تفکیک موضوع

دهه پنجم		دهه چهارم		دهه سوم	
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد
۱۰۰	۲۰۱۴	۱۰۰	۱۸۰۷	۱۰۰	۹۴۹
۰/۸۹	۱۸	۰/۲۸	۵	۰/۲۱	۲
۴/۷۲	۹۵	۸/۴۱	۱۵۲	۸/۴۳	۸۰
۹/۶۳	۱۹۴	۷/۸۰	۱۴۱	۱۶/۴۴	۱۵۶
۶/۳۱	۱۲۷	۸/۸۰	۱۵۹	۱۲/۱۲	۱۱۵
۰/۶	۱۲	۰/۵۵	۱۰	۰/۴۲	۴
۵/۰۶	۱۰۲	۳/۰۴	۵۵	۱/۹۰	۱۸
۶/۶۵	۱۳۴	۳/۲۱	۵۸	۴/۵۳	۴۳
۰/۷۴	۱۵	۱/۶۰	۲۹	۱/۵۸	۱۵
۶۱/۸۳	۱۲۴۵	۵۳/۰۸	۹۵۹	۴۳/۶۲	۴۱۴
۳/۵۷	۷۲	۱۳/۲۳	۲۳۹	۱۰/۷۵	۱۰۲

پروژه شماره ۳/۰۴ مکانی و مطالعات فرسایشی
 بر تالاب ۳/۲۱ علوم انسانی ۱۳۴

نام برخی از کتابهای ترجمه شده در زمینه علوم عملی

موضوع	نویسنده	مترجم
کانال زغال سنگ	گارین سیمون	صادق سرابی
آفرینندگی در زندگی کودکان	مارگارت مید	مینا بهنام
تغذیه و بهداشت	دویسی آدل	ناهید فخرائی
معالجه با انگور، لیمو، پرتقال	پرفسور کاپو	مهدی تراقی
بررسی شیب در جاده های جنگلی	پرفسور گلابزر	ابراهیم عادل
فیزیولوژی پزشکی	پرفسور آرتور گایشون	منوچهر سہائی
استراز مغز آدمی	پروفسور اسکات و ایوانک آسیموفسکی	محمود بهزاد
سفر به فضا	پرتال جامع علوم انسانی	احمد ایرانی
من در فرماندهی	جولینز	سرگرد محمد آیرملو
چه باید خورد و چگونه باید پخت	گیلورد هاووزر	مهدی تراقی

در جدول شماره ۶ تعداد کتابهای ترجمه شده در پنج دهه مورد بررسی و درصد آنها به تفکیک موضوع به دست داده می شود .

بعد ترجمه کتاب مرتباً زوتق بیشتری می گیرد و کتابهای بیشتری ترجمه می شوند تا دهه آخر (۲۵۲۰ تا ۲۵۲۹) که جمعاً ۲۰۱۴ جلد کتاب در ایران به ترجمه رسیده منتشر می شود. تعداد کتابهای ترجمه شده در پنج دهه مورد بررسی و درصد آنها به ترتیب زیر بوده است.

از سال ۲۴۸۰ تا ۲۵۲۹ جمعاً ۵۳۸۳ کتاب از زبانهای مختلف در زمینه های کلیات، فلسفه و روان شناسی، ادیان، علوم اجتماعی، زبان شناسی، علوم خالص، علوم عملی، هنر، ادبیات و تاریخ و جغرافیا توسط مترجمان مختلف به فارسی برگردانده شده که کمترین تعداد در دهه اول ۲۴۸۰ تا ۲۴۸۹ (۲۳۸ کتاب) می باشد با درصدی برابر ۴/۴۲ و در دهه های

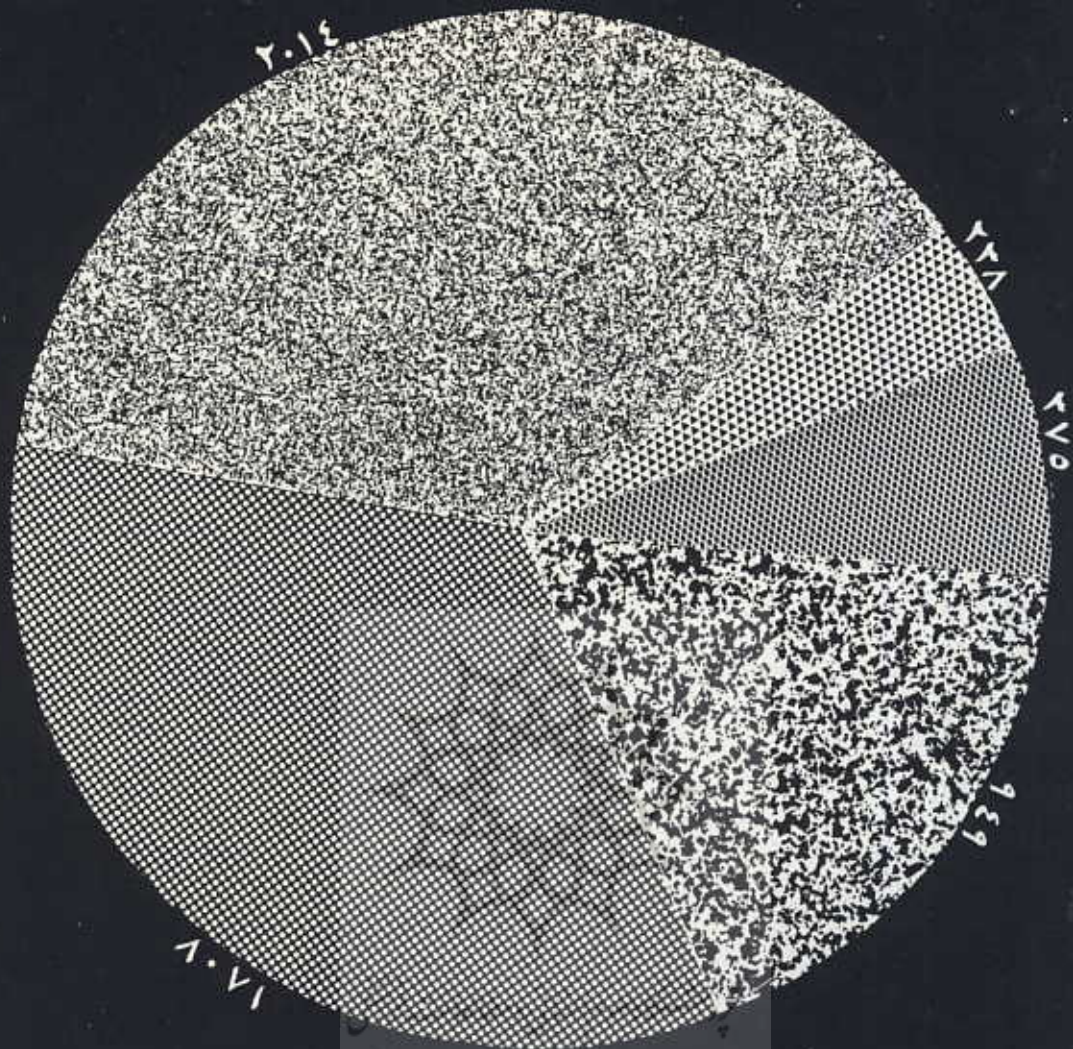
دهه اول	۲۴۸۰ تا ۲۴۸۹	کتاب ۲۳۸	۴/۴۲ درصد
دهه دوم	۲۴۹۰ تا ۲۴۹۹	کتاب ۳۷۵	۶/۹۷ درصد
دهه سوم	۲۵۰۰ تا ۲۵۰۹	کتاب ۹۴۹	۱۷/۶۳ درصد
دهه چهارم	۲۵۱۰ تا ۲۵۱۹	کتاب ۱۸۰۷	۳۳/۵۷ درصد
دهه پنجم	۲۵۲۰ تا ۲۵۲۹	کتاب ۲۰۱۴	۳۷/۴۱ درصد

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

تالی جان علم در ایران

البته باید توجه داشت که این بررسی بر اساس نیز نامی از آنها برده نشده. همانطور که در مقدمه گفته شد این بررسی کاملاً اجمالی است و فقط یک شمای کلی از کار ترجمه در ایران در پنج دهه گذشته بدست می دهد در حالیکه مسلماً قبل از سال ۲۴۸۹ (از زمانی که مدرسه دارالفنون در ایران تأسیس شد) کتابهای بسیاری به زبان فارسی برگردانده شده لکن دست یابی به آنها برای انجام این بررسی ممکن نشد. امید آنست که بعداً این کار با دقت و وسواسی بیشتر بطور کامل و شایسته ای دنبال شود.

فهرستنامه های ایرج افشار، خان بابا مشار، کتابشناسی کتابخانه ملی ایران و فیش های موجود در مرکز مطالعات و هماهنگی فرهنگی شورای عالی فرهنگ و هنر انجام گرفته و چه بسا کتابهایی که در خارج از ایران به زبان فارسی برگردانده شده لکن در این فهرست ها از آنها نام برده نشده است و یا بنا بر علل مختلف سیاسی و مذهبی، نام بسیاری از آن کتابها بدست ما نرسیده است و لاجرم در این بررسی

پرتال جامع علوم انسانی

دهه اول

دهه دوم

دهه سوم

دهه چهارم

دهه پنجم

در جدول شماره ۸ تعداد کتابهای ترجمه شده در رشته‌های مختلف از سال ۲۴۸۰ تا ۲۵۳۴ به تفکیک موضوع بدست داده می‌شود.

در جدول شماره ۷ تعداد کتابهای ترجمه شده بزبان فارسی در پنج سال اول دهه ششم (۲۵۳۰ تا ۲۵۳۴) و درصد آنها نشان داده می‌شود.

جدول شماره ۸

تعداد کتابهای ترجمه شده در رشته‌های مختلف از سال ۲۴۸۰ تا ۲۵۳۴ به تفکیک موضوع

جدول شماره ۷

تعداد کتابهای ترجمه شده از ۲۵۳۰ تا ۲۵۳۴ به تفکیک موضوع

موضوع	تعداد	درصد	موضوع	تعداد	درصد
جمع	۶۳۷۵	۱۰۰	جمع	۹۹۲	۱۰۰
کلیات	۲۷	۰/۴۲	کلیات	-	-
فلسفه و روانشناسی	۴۳۷	۶/۸۴	فلسفه و روانشناسی	۴۵	۴/۵۴
ادیان	۷۱۲	۱۱/۱۶	ادیان	۹۷	۹/۷۸
علوم اجتماعی	۵۱۷	۸/۱۰	علوم اجتماعی	۶۴	۶/۴۵
زبان‌شناسی	۳۴	۰/۵۴	زبان‌شناسی	۵	۰/۵۰
علوم خالص	۲۳۶	۳/۷۰	علوم خالص	۵۰	۵/۰۴
علوم عملی	۳۴۵	۵/۴۱	علوم عملی	۶۵	۶/۵۵
هنر	۷۰	۱/۰۹	هنر	۶	۰/۶۰
ادبیات	۳۴۴۹	۵۴/۱۰	ادبیات	۶۲۵	۶۳/۰۱
تاریخ و جغرافیا	۵۴۸	۸/۶۲	تاریخ و جغرافیا	۳۵	۳/۵۳